

Hvad er skattekonkurrence?

Saila Stausholm
Copenhagen Business School

I en verden, hvor internationale virksomheder kan flytte deres investeringer fra land til land, er konkurrencen om at tiltrække disse investeringer kommet i politikernes søgelys. Investeringer skaber nemlig job og vækst, og det modsatte – udflytninger – udsætter områder for lavvækst, landsbydød og arbejdsløshed. I kampen for at få hvert land til at se mere attraktivt ud i virksomhedernes øjne er skattepolitikken blevet et centralt virkemiddel. Skattepolitikken bruges til at incentivere virksomheder på forskellige måder – både med en nedsat rate for virksomhedsskat, midlertidige skatterabatter og gavmilde løsninger for, hvor meget der kan trækkes fra i skat. På trods af at de fleste virksomheder rent faktisk [ikke vægter landes skattepolitik særligt højt](#), når de vælger, hvor de skal placere deres investeringer, bliver disse politikker [mere](#) og [mere](#) udbredte.

Teorier om virksomheders investeringer forudsiger, at lavere kapitalomkostninger vil forøge antallet af investeringer, fordi det så bedre kan betale sig for virksomheder at blive ved med at investere. Derudover kan skatterabatter bruges til at ”udligne” eller kompensere for andre omkostninger eller usikkerheder i investeringslandet. Men det er en blandet affære, når man ser på evidensen af, hvorvidt skat virker på investeringer. Blandt udviklede lande som fx EU og USA er der en klar tendens til, at [udenlandske investeringer er højere, hvor skatten er lavere](#). Men for det første holder denne tendens overhovedet ikke vand i lande, hvor institutioner og infrastruktur er [mindre udviklet](#). For det andet er der utroligt meget andet, der påvirker, hvor investeringer placeres, såsom befolkningens uddannelsesnivea, energipriser, beliggenhed, arbejdsmarkedspolitik og så videre. Og selv hvis skatten rent faktisk er effektiv til at tiltrække investeringer, er [der ikke altid tale om den type investeringer, et land har brug for og godt af](#). Fx er nogle af den slags investeringer, som bliver rykket af skatteincitamenter, “footloose”, dvs. mere mobile og kan rykke igen og har tendenser til dårlige og udnyttende vilkår for natur og mennesker – og er sjældent integreret med den lokale økonomi, så der ikke opstår udvikling og opgradering i forbindelse med investeringen.

Skatterabatter koster penge i statskassen, som skal findes andre steder. Det betyder, at staten må kradse de manglende indtægter ind andetsteds – fx fra lønmodtagere og forbrugere eller fra hjemlige firmaer frem for udenlandske – eller ved at optage gæld. Det er derfor en risikabel strategi, for hvis de tabte indtægter betyder nedskæringer på infrastruktur eller uddannelse, kan dette forringe investeringsklimaet yderligere. Og selv hvis det virker, er det ikke sikkert, at den øgede økonomiske aktivitet er nok til at gøre op for tabet af skatteprovenu.

I det omfang, at lavere skatter har en positiv effekt på gode investeringer, er faren selvfølgelig, at det er nemt at kopiere. Derfor kan nabolande hurtigt føle sig fristet – og endda presset – til at følge trop, når et land sænker skatten. Det kan enten ske gennem direkte at følge trop eller ved at blive presset eller [spillet ud mod hinanden](#) af virksomheder, som overvejer – eller lader som om de overvejer – flere forskellige lande til et stort projekt og derfor lobbyer for at få de bedste forhold. Det skaber et ræs mod bunden, hvor alle lande blot sænker skatten, hvilket ingen lande har fordel af. I nogle tilfælde risikerer det også at ende i ”vinderforbandelsen”, hvor landet har overspillet sin

hånd og givet virksomhederne så store rabatter, at det mere end udligner, hvor meget de tilfører til landet.

Det er umuligt at sige, hvad der er det ”rigtige” niveau for beskatning. Det har hvert land og dets befolkning ret til at bestemme, fordi det er et valg om størrelsen af den offentlige sektor. At komme skattekonkurrence til livs er ikke et spørgsmål om at forpligte alle til samme niveau, men derimod at sikre, at alle lande har reel frihed til selv at sætte niveauet frem for at blive presset af andre landes handlinger. Der er tale om et klassisk koordineringsproblem, idet regeringer skal passe deres eget lands interesser, men dermed ændrer andre landes interesser. Derfor kan løsningen være øget transparens og koordinering mellem regeringer. Dette kan ske på EU-niveau og sker i dag også i høj grad i OECD. Hvis man i højere grad vil inkludere udviklingslande, er en ny [Verdensskatteorganisation](#) huset af FN også en god løsning på, hvordan man kan sikre fælles informationsdeling og koordinering blandt landene.